

Potrošači na tržištu prehrambenih proizvoda-pasivni promatrači ili aktivni pokretači promjena ?

Tanja Popović Filipović,
Centar za edukaciju i informiranje potrošača
06.04.2018.

Pasivni potrošači

- Ne postavljaju pitanja;
- U potpunosti se oslanjaju na savjet trgovca;
- Imaju stav : “Što će biti, biti će”;
- Nisu zainteresirani razmišljati o **pravu na izbor** kao jednom o temeljnom pravu potrošača;

Pasivni potrošači

- Prepuštaju okolnostima da za njihov novac dobiju proizvod **umanjene kvalitete**, čak i **zdravstveno upitnih svojstava** koji će na kraju baciti zbog primjerice neispravne ambalaže, kratkog roka trajanja, promijenjih organoleptičkih svojstava i sl.

Aktivni potrošači

- Traže pravodobne, istinite i potpune informacije;
- Postavljaju pitanja;
- Sa stajališta potrošač-hrana, aktivni potrošači biraju proizvođača, **kvalitetu proizvoda**, **rok trajanja**, čitaju **sastav** i **tablicu** hranjive vrijednosti.

*It's your
choice!*

Aktivni potrošači

- Kod aktivnih potrošača ulogu u odabiru proizvoda ne igra samo cijena već i postojana kvaliteta .

Utjecaj dionika na potrošače

- Socijalni utjecaj na odabir **sigurne i zdrave hrane**;
- Utjecaj reklama na donošenje odluka o kupovini proizvoda;
- Utjecaj obitelji o stvaranju **prehrambenih navika**;
- Utjecaj odgojno - obrazovnih ustanova na stvaranje svijesti kod djece i mladih.

Položaj potrošača na unutarnjem tržištu

- Potrošači i trgovci primarno orijentirani na **nisku cijenu** što utječe na odabir proizvoda;
- Potrošači na tržištu suočeni s brzim promjenama i nerijetko su opterećeni s velikom količinom informacija , a koje ne uključuju uvijek i sve informacije koje potrošač zaista treba;
- Niska **razina svijesti** potrošača o važnosti čitanja obavijesti na prehrambenim proizvodima.

Hrvatska i EU

- Prema istraživanju Eurobarometra o označavanju proizvoda samo **49% Hrvata** (Grci-71 %, Danci 68%) uvijek provjerava deklaracije i rokove trajanja na prehrambenim proizvodima;
- Samo 36 % razumije razliku između „ **upotrijebiti do** „ i „ **najbolje upotrijebiti do** „ .

Nekoliko primjera iz prakse

- Tablice hranjivih vrijednosti nisu zadovoljavajućeg izgleda, presitne su, koriste se kratice koje većina potrošača ne razumije i moguće je dovesti potrošača u zabludu, **potrošač nije zaštićen u potpunosti** po tom pitanju, a često ih neki podaci niti ne zanimaju jer vlada stav da se na hrani može štedjeti pa se kupuju proizvodi koji su jeftiniji.

Nekoliko primjera iz prakse

- Naši trgovci prekasno spuštaju cijenu (20 do 30% je neznatno primjerice za litru maslinovog ulja koje košta 80 - ak kn u prosjeku) jer je realno teško potrošiti litru ulja u tjedan dana. Stoga većina potrošača koristi takve proizvode i izvan isteka roka iako su platili previsoku cijenu za takav proizvod koji u najmanju ruku može promijeniti organoleptička, kemijska i/ili hranjiva svojstva.

Nekoliko
primjera iz
prakse...

- **Prehrambenom tvrdnjom** se izjavljuje, sugerira ili navodi na zaključak da hrana ima određena hranjiva svojstva koja ne posjeduje (prisutan trend „zdrave hrane „).

Nekoliko primjera iz prakse...

- Potrošač ne prepoznaje hranu koja je s mikrobiološkog gledišta brzo pokvarljiva i može predstavljati neposrednu **opasnost** za ljudsko **zdravlje** već nakon kraćeg vremena (oznake „ upotrijebiti do „ i najbolje upotrijebiti do „) .

Ciljevi potrošačke politike:

- Informirati potrošače;
- Kroz sigurniji pristup proizvodima pružiti im mogućnost odlučivanja i izbora;

Ciljevi potrošačke politike:

- Edukacijom **jačati** ulogu **potrošača** na tržištu;
- **Suradnja** nadležnih **institucija i nevladinih organizacija** najvažnije je karika masovne edukacije i informiranja potrošača, bez te suradnje neće biti rezultata jer jedni o drugima ovise i trebaju biti sinkronizirani u svojim nastojanjima zaštite zdravlja potrošača

Nudi li rješenje
sustav od „ polja
do stola „ ?

- Sustav „ **od polja do stola** „ je društveni pokret koji promovira posluživanje domaće lokalne hrane u kućanstvima, restoranima i školama, ponajprije kroz izravnu nabavu od proizvođača ;
- Ovaj sustav često uključuje oblik **kratak lanac distribucije** kako bi potrošač znao odakle mu dolazi hrana .

Preporuke

- Potaknuti proizvođače, dobavljače i trgovce na poslovanje u skladu sa pozitivnim propisima RH;
- Uvesti edukaciju o prehrani za djecu u nastavni curriculum te sustavno provoditi edukativne programe
- Umrežiti se na relaciji potrošači - organizacije civilnog društva - institucije s ciljem postizanja promjena u zajednici.

Together
We
achieve
more

„ Ključ održive potrošnje
i zdrave prehrane nema
mistične, svjetske
razmjere nego leži pred
našim nogama. „

Hvala na pažnji!

CEIP

CENTAR ZA
EDUKACIJU I
INFORMIRANJE
POTROŠAČA

